

phariseorū displicere iudicio. et episcopo-
rum iussionibꝫ deseruire institi vt potui
Et qꝫ vicina est chaldeorū lingua sermo-
ni hebraico vtriusqꝫ lingue peritissimū lo-
quacē reperiēs: vnius diei laborē arripui
et quicqꝫ ille mihi hebraicis verbis ex-
pressit hoc ego accito notario sermonibꝫ
latinis extosui. Oracionibꝫ v̄ris merce-
dem huiꝫ opis pensabo cū gratū vobis
vidicero me quod iubere estis dignati:
complexse.

Explicit plogus in librū Tobie.
Incipit liber Tobie Capitulū I

Tobias ex

tribu et ciuitate ne-
ptalim q̄ est in su-
perioribꝫ galilee su-
pra nason. post viā
q̄ ducit ad occidentē
in sinistro h̄ns ciui-

ratē septet. cū captꝫ esset in diebꝫ salma-
nasar regis assyriorū. in captiuitate tñ po-
situs viā veritatꝫ nō deseruit ita vt oīa q̄
h̄re poterat q̄ridie cōcaptiuis fratribꝫ q̄
erāt ex eiꝫ genere impartiret. Cūqꝫ esset
iunior oibꝫ i tribu neptali. nihil tñ pue-
rile gessit in ope. Deniqꝫ cū irēt oēs ad
vitulos aureos q̄s hierobā fecerat rex
israel. hic solus fugiebat cōsortiū oīm.
et pgebat ad hierlm ad templū dñi ⁊ ibi
adorabat dñm deū israel. oīa primitiua
sua ⁊ decimas suas fideliter offerēs. ita
vt in tercio anno p̄selitis ⁊ aduenis mi-
ni tra: et oēm decima ionē. **H**ec ⁊ hi: si-
milia s̄m legē dei puerulus obseruabat
Cū nō factꝫ fuisset vir: accepit vxorē an-
nam de tribu sua: genuitqꝫ ex ea filiū no-
men suū imponēs ei. quē ab infantia ti-
mere deū docuit ⁊ abstinere ab oī pctō.
Igitꝫ dū p captiuitatē deuenissꝫ cū vxo-
re sua ⁊ filio in ciuitatē niniuē cū oī tri-
bu sua. ⁊ cū oēs ederēt ex cibis gentiliū
iste custodiuit aiām suā et nūqꝫ cōtami-
natus est in escis eorū. Et qm̄ memoꝫ su-
it dñi in toto corde suo. dedit illi deꝫ gra-

tiam in cōspectu salmanasar regis et de-
dit illi ptateꝫ q̄cūqꝫ vellet ire h̄ns liber-
tatē q̄cūqꝫ facere voluisset. Pergebat ei
p oēs q̄ erāt in captiuitate: et monita sa-
lutis dabit eis. Cū autē venisset in rages
ciuitatē medorū. et ex his q̄bus honora-
tus fuerat a rege habuisset decē talenta
argenti. ⁊ cū in mltā turba generis sui
gabelū egentē videret qui erat ex tribu
eius: sub cyrographo dedit illi memoꝫ
tum pondus argēti. Post multuz vero
tpis mortuo salmanasar rege. cū regna-
ret sennacherib filius eius. p eo. et filios
israel exosos haberet in p̄spectu suo tobi-
as quotidie pgebat p oēm cognationē
suā. et cōsolabatur eos: diuidebatqꝫ vni
cuiqꝫ put poterat de facultatibus suis.
Esurientes alebat nudisqꝫ vestimēta p̄-
bebat. et mortuos atqꝫ occisis sepul-
urā sollicitꝫ exhibebat. Deniqꝫ cū reuersus
esset rex sennacherib fugiēs a iudea: pla-
gam quā circa eū fecerat deꝫ ppter blas-
phemiā suā. et iratꝫ multos occideret ex
filijs israel: tobias sepeliebat corpora eo-
rū. At vbi nunciatū est regi: iussit eū oc-
cidi. et tulit oēm substantiā eius. Tobias
as vero cū filio suo ⁊ cū vxore fugiēs nu-
dus latuit. qz multi diligebāt eū. Post
dies vero q̄dragintaquinqꝫ occiderūt re-
gem filij ipsius. Et reuersus est tobias
in domū suā omnisqꝫ facultas eius re-
stituta est ei.

II

Est hec vero cū essꝫ dies festus
p dñi ⁊ factū essꝫ prandiū bonū in
domo Tobie: dixit filio suo. Cla-
de et adduc aliquos de tribu nostra tri-
mētes deū. vt epulenti nobiscū. Cūqꝫ
abisset reuersus nūciavit eivnū ex filijs
israel iugulatū iacere i platea. Statimqꝫ
exiliens de accubitu suo. relinquens
prandiuꝫ ieiunus puenit ad corpus tol-
lensqꝫ illud portauit ad domū suā occul-
te: vt dum sol occubuisset caute sepeli-
ret eū. Cūqꝫ occultasset corpus. mandu-
cauit panē cum luctu ⁊ tremore memo-
rās illū sermonē quē dixit dñs pamos
p̄phetam. Dies festi vestri cōuerrentur
in lamētationē et luctū. Cū vero sol oc-
dd iij

cubuisse: abiit et sepeliuit eum. Argue-
bant autē eum omnes primi eius dicē-
tes. Jam hui⁹ rei causa interfici iussus
es. et vix effugisti mortis imperiū et ite-
rum sepelis mortuos. Sed tobias plus
timens deum q̄ regē rapiebat corpora
occisoz et occultabat in domo sua et me-
dijs noctib⁹ sepeliebat ea. Cōtigit autē
vt quadā die fatigatus a sepultura veni-
ens domū iactasset se iuxta parietē et ob-
dormisset et ex nido hyrundinū dormiē-
ti illi: calida stercoza inciderent sup o-
culos eius: steretq; cecus. Hanc autē ten-
tationē ideo pmisit dñs euenire illi: vt
posteris daretur exemplum patiētie ei⁹
sicut et sancti iob. Nam cum ab infan-
tia sua semper deum timuerit et manda-
ta eius custodieret. non est contristatus
cōtra deum q̄ plaga cecitatis eueniret
ei. sed immobilis in dei timore pmāsit:
agens gratias omnib⁹ diebus vite sue.
Nam sicut beato iob insultabant reges
ita isti parētes et cognati eius irridebāt
vitā eius dicētes. Ubi est spes tua pro
qua elemosynas et sepulturas faciebas.
Tobias nō increpabat eos dicēs. Nolite
ita loqui: qm̄ hui⁹ sanctorū sum⁹. et vitā il-
lam expectamus. quā deus datur⁹ ē his
qui fidē suā nūq̄ mutāt ab eo. Annax
ro vxoz eius ibat ad opus textrinū quo-
tidie. et de labore manū suarū victum
quē cōsequi potuisset deferebat. Cū fa-
ctum est: vt hēdū caprarū accipiēs: de tu-
lisset domi. Cuius cū vocē balantis vir
eius audisset dixit. Videte ne forte fur-
tius sit. Reddite eū dñis suis qz nō li-
cet nobis aut edere ex furto aliquid aut
cōtingere. Ad hęc vxoz eius irata rñdit.
Manifeste vana facta ē spes tua. et ele-
mosyne tue mō apparuerunt. Atq; his
et alijs huiusmodi vobis exprobrabat
ei.

III

Tunc tobias ingemuit et cepit
orare cū lachrymis: dicēs. Ius-
tus es dñe. et oīa iudicia tua ve-
ra sunt. et omnes vie tue misericordia et
veritas et iudiciū. Et nunc dñe memoz
esto mei: et ne vindictā sumas de pecca-

tis meis: neq; reminiscaris delicta mea
vel parentū meoz. Qm̄ nō obediim⁹
pceptis tuis. ideo traditi sum⁹ in dire-
ptionē et captiuitatē et mortē et in fabulā
et in improperiū oībz natōnib⁹ in quibus
dispersisti nos. Et nūc dñe magna iudici-
cia tua: qz nō egimus s̄m pcepta tua. et
nō ambulauim⁹ sinceriter coraz te. Et
nunc domine s̄m voluntatē tuā fac me-
cum. et p̄cipe in pace recipi spiritū meū
Expedi enī mihi mori magis q̄ viuere
Eadē itaq; die cōtigit vt sara filia rague-
lis in rages ciuitate medoz. et ipa audi-
ret improperiū ab vna ex anallis patri-
sui: qm̄ tradita fuerat septē viris: et de-
momū nomie asmodeus occiderat eos
mox vt ingressi fuissent ad eam. Ergo
cum p culpa sua increparet puellam. re-
spondit ei dicēs. Amplius ex te non vi-
deamus filium aut filiam sup terrā in-
terfectū viroz tuoz. Nunq̄ et occidere
me vis sicut etiā occidisti septē viros.
Ad hāc vocē perterit in supius cubiculū
domus sue. et tribus diebz et trib⁹ nocti-
bus nō māducauit neq; bibit: sed in ora-
tione pl̄sistens cū lachrymis deprecabā
deum vt ab isto improperio liberaret eā
Factum est autē die tertia dum cōpleret
orationē: benedicens deū dixit. Benedi-
ctum est nomē tuū deus patrū nostroz
qui cū irat⁹ fueris: misericordiā facies.
et in tpe tribulatōnis peccata dimittis
his qui inuocāt te. Ad te dñe faciē meā
cōuerto: ad te oculos meos erigo. De-
to dñe vt de vinculo improperij huius
absoluas me: aut certe desup terrā eri-
pias me. Tu scis dñe quia nūq̄ cōcupi-
ui virū. et mundā seruauī aiām meā ab
oī occupiscētia. Nunq̄ cū ludentib⁹ mi-
scui me: neq; cū his q̄ in leuitate ambu-
lant p̄cipe me p̄bui. Virū autē cum ti-
more tuo nō cū libidine mea cōfensi su-
scipere. Et aut ego indigna fui illis aut
illi forsitan mihi nō fuerūt digni: qz for-
sitano viro alij p̄seruasti me. Nō est enim
in hōis ptate p̄siliū tuū. Hoc autē p̄ cer-
to h̄z oīs q̄ colit te: qz vita ei⁹ si in p̄batō-
ne fuerit coronabitur: si autē in tribula-

tionem fuerit: liberabis. et si in corruptioe fuerit: ad misericordiam tuam venire licebit. **N**on enim delectar in perditionibus nostris quia post tempestatem tranquillam facis. et post lachrymationem et fletum exultationis infundis. **S**ic nomen tuum deus israel benedictum in secula. In illo tempore exaudite sunt preces ambrosii in conspectu glorie summi dei: et missus est angelus domini sanctus raphael ut curaret eos ambrosios quorum uno tempore sunt orationes in conspectu domini recitate.

III

Sicut cum tobias putaret orationem suam exaudiri ut mori potuisset vocavit ad se tobiam filium suum: dixitque ei. Audi fili mi verba orationis mee: et ea in corde tuo quasi fundamentum construe. **C**um acceperit deus animam meam corpus meum sepeli. et honorem habebis matri tue omnibus diebus vite eius. **N**emor enim esse debet: qui et quanta picula passa sit propter te in utero suo. **C**um autem et ipsa compleverit tempus vite sue: sepelias eam circa me. **O**mnibus autem diebus vite tue in mente habeto deum: et caue ne aliquando peccato consentias et permittas precepta dei nostri. **E**x substantia tua fac elemosinam. et noli auertere faciem tuam ab illo paupere. ita enim fiet: ut nec a te auertat facies domini. **Q**uod potueris ita esto misericors. **S**i multum tibi fuerit abundanter tribue: si exiguum tibi fuerit: etiam exiguum libenter impartiri stude. **P**remium est bonum tibi thesaurizas in die necessitatis. quam elemosina ab omni peccato et a morte liberat. et non patietur a se ire in tenebras. **F**iducia magna erit coram summo deo elemosina omnibus facientibus eam. **A**rtede tibi fili mi ab omni fornicatione. et propter uxorem tuam nunquam patiaris crimine scire. **S**upbiaz nunquam in tuo sensu aut in tuo verbo dominari permittas. **I**n ipsa enim initium sumpsit omnis perditio. **Q**uicumque tibi aliquid operatus fuerit. statim ei mercedem restitue. et merces mercenarii tui apud te omnino non remaneat. **N**on ab alio oderis fieri tibi: vide ne tu aliquando alteri facias. **P**anem tuum cum esurientibus et egenis comedere: et de vestimentis tuis nudos tege. **P**anem tuum et vinum tuum super sepulcu-

ram iusti constitue. et noli ex eo manducare et bibere cum peccatoribus. **C**onsilium semper a sapiente perquire. **O**mnino tempore benedic deum. et pece ab eo ut vias tuas dirigat. et omnia consilia tua in ipso permaneat. **I**ndico etiam tibi fili mi: dedisse me decem talenta argenti dum infantulus esses gabelo in rages civitate medorum. et cyrographum eius apud me habeo. **E**t ideo perquire quomodo ad eum pervenias. et recipias ab eo supra memoratum pondus argenti et restituas ei cyrographum suum. **N**oli timere fili mi: pauperem quidem vitam gerimus: sed multa bona habebimus si tunc erimus dei. et recesserimus ab omni peccato et fecerimus bene.

V

Tunc respondit tobias patri suo: et dixit. **O**mnia quecumque precepsi mihi: faciam pater. **Q**uod autem pecuniam hanc inquirem ignoro. **I**lle me nescit: et ego eum ignoro. **Q**uod si gnatum dabo ei. **S**ed neque via per quam pergat illuc: aliquando cognovi. **T**unc pater suus respondit illi et dixit. **C**yrographum quidem illius apud me habeo quod dum illi ostenderis statim restituet. **S**ed perge nunc et inquire tibi aliquem fidelem virum: qui eat tecum salva mercede sua dum ad huc vivit: ut recipies eam. **T**unc egressus tobias invenit iuvenem splendidum stantem precinctum: et quasi paratum ad ambulandum. **E**t ignorans quod angelus dei esset salutavit eum: et dixit. **U**nde te habemus bone invenis. **A**t ille respondit. **E**t filius israel. **E**t tobias dixit ei. **N**osti viam que ducit in regionem medorum. **C**ui respondit. **N**ovi et omnia itinera eius frequenter ambulavi. et mansi apud gabelum fratrem nostrum qui moratur in rages civitate medorum que posita est in monte egbarhanis. **C**ui tobias ait. **S**ustine me obsecro donec hec ipsa nunciet patri meo. **T**unc ingressus tobias indicavit universa hec patri suo. **S**uper que ammirat pater rogavit ut introiret ad eum. **I**ngressus itaque salutavit eum: et dixit. **G**audium tibi fit semper. **E**t ait tobias. **Q**uale gaudium mihi erit qui in tenebris sedeo: et lumen celi non video. **C**ui ait iu-

uenis. Forti aīo esto: in proximo est vt a deo cureris. Dixit itaq; illi tobias. Nū quid poteris pducere filiū meū ad gabeliū in rages ciuitatē medoz. 7 cū redieris restitua tibi mercedē tuā. Et dixit ei angelus. Ego ducā 7 reducā eū ad te. Cui tobias rñdit. Rogo te. Indica mihi de q; domo: aut de qua tribu es tu? Cui raphael angelus dixit. Genus qris mercennarij an ipm mercennariū qui cū filio tuo eat? Sz ne forte sollicitū te redam. ego sum aqarias: ananie magni filius. Et tobias rñdit. Et magno genere es tu. Sed peto ne irascaris q; voluerim cognoscere genus tuū. Dixit autē illi angelus. Ego sanū ducā et sanū tibi reducā filiū tuum. Rñdens autē tobias ait. Bene ambuletis. et sit dñs in itinere vō. 7 angelus ei? amitef robiscū. Tūc patris oib; q; erāt in via portāda fecit tobias vale p̄ri suo 7 matri sue. 7 ambulauerūt ambo filij. Cūq; p̄fecti essent: cepit m̄ ei? flere 7 dicere. Baculū senectutis n̄e tulisti 7 trāsmisisti a nobis. Nunq; fuisset ipa pecunia p̄ q; misisti eū. Sufficiebat nob paupras n̄a vt diuitias pputaremus hoc q; videbam? filiū n̄m. Dixitq; ei tobias. Noli flere. Salu? pueit fili? n̄. et salu? reuertet ad nos: 7 oculi tui videbūt illū. Credo enī q; angel? dei bon? comitef ei. et bñ disponet oia. q; circa eū gerunt: ita vt cū gaudio reuertat ad nos. Ad hāc vocē cessauit mater eius flere: et tacuit.

VI

Rofect? est autē tobias: 7 canis p̄secut? est eū. et māsit pama māfione iuxta fluuiū tygris. Et exiuit vt lauaret pedes suos. et ecce piscis immanis exiuit ad deuorandū eū. Quē expauescens tobias: clamauit voce magna: dicēs. Dñe inuadit me. Et dixit ei angel?. Apprehēde brāchiā eius. 7 trahē eū ad te. Qd cū fecisset attraxit eū i sic: cū 7 palpitare cepit an̄ pedes eius. Tūc dixit ei angelus. Exētera hunc piscē. et cozlei? et fel 7 iecoz repone tibi. Sūt enī hec necessaria ad medicamenta vtiliter. Qd cū fecisset assauit carnes ei? et secū

sustulerūt in via: cetera salierūt q; sufficerēt eis. quosq; puenirēt i rages ciuitatē medoz. Tūc interrogauit tobias angelū 7 dixit ei. obsecro te aqaria frater vt dicas mihi qd remediū habebūt ista q; de pisce suare iussisti. Et rñdēs angel? dixit ei. Cordis ei? p̄culā si sup carbones ponas sum? eius extricat oē gen? demonioz siue a viro siue a muliere: ita vt vltra nō accedat ad eos. Et sel valet ad vinguendos oculos in qb; fuerit albugo: et sanabūt. Et dixit ei tobias. Ubi vis vt maneam? Rñdēsq; angel? ait. Est hic raguel noie vir p̄pinqu? de tribu tua. et hic h3 filiā noie sarā: h3 neq; masculū neq; feminā vllā h3 aliā p̄ter eā. Tibi debet oīs substātia ei?. et oportet eā te accipere cōiugē. Pete q; eā a p̄re ei?. et dabit tibi eā in vxorē. Tūc rñdit tobias et dixit. Audio q; tradita ē septē viris 7 mortui sūt. h3 et h̄ audiui: q; demoniū occidit illos. Timeo q; ne forte 7 mihi hec eueniāt et cū sim vnic? parētib; meis. deponā se nectutē illoz cū trisficia ad iseros. Tūc angel? raphael dixit ei. Audi me 7 oīdā tibi. q; sunt quib; p̄ualere pōt demoniū. Hi nāq; qui piugū ita suscipiūt vt deū a se et a sua mente excutiāt. et sue libidini ita vacent sicut equ? et mulas quib; nō est intellect?: h3 potestātē demonioz sup eos. Tu autē cū accepis eā ingressus cubiculū p̄ tres dies p̄tinēs esto ab eā 7 nihil aliud nisi orōib; vacabis cum ea. Ipa autē nocte. incēso iecore piscis fugabit demoniū. Scda vero nocte i copulatione sanctor; p̄iarchaz admitteris. Tercia autē nocte bñdictōz p̄segris: vt filij ex vobis p̄creent incolumes. Trāfacta autē tertia nocte accipies virginē cū timore dñi amore filioz magisq; libidis duct? vt in semine abrae benedictionē in filijs consequaris.

VII

Aggressi sunt autē ad raguelm i et suscepit eos raguel cum gaudio. Intuensq; tobiām raguel dixit anne vxori sue q; similis est iuuenis iste p̄sobrino meo. Et cū hec dixisset ait. Cū estis iuuenes fratres nostri. At

Tobias

illi dixerit. Ex tribu neptalim sumus et captiuitate nimie. Dixitq; illis raguel. Postis tobiã fratrem meum. Qui dixerunt. Nouim? Cũq; multa bona loq̄ret de eo. Dixit angelus ad raguelẽ. Tobias de q̄ in terrogas p̄t istu? eli. Et misit se raguel et cũ lachrymis osculat? eũ. et plorãs sup collũ ei? dicit. Bñdictio sit tibi fili mi: qz toni et optimi viri fili? es. Et ana vxor ei? et sara ipoz filia lachrymate sũt. Post q̄ aut locuti sũt: p̄cepit raguel occidi arietem et parari puuium. Cũq; hortaret eos discubere ad prandiu tobias dicit. Hic ego hodie nõ māducabo neq; bibã: nisi prius petitionẽ meã cõfirmes. et p̄mittas mihi dare sara filiã tuã. Quo audito plv raguel expanit scies qd eue nerit illis septẽ viris q̄ ingressi sunt ad eã. et timere cepit: ne forte et huic filie cõtingeret. Et cũ nutaret et nõ daret petẽti vllũ rñsum: dixit ei angelus. Noli timere dare eã istis: qm̄ huic timẽti deũ debet puũ filia tua. Propterea ali? nõ potuit h̄re illã. Tũc dixit raguel. Nõ dubito qd de? p̄ces: lachrymas meas i p̄spectũ suo admiserit. Et credo qm̄ idõ fecit vos venire ad me. vt et ista cõiungeret cognationi sue: s̄m legẽ moisi. Et nũc noli dubiu gerere: qd tibi eã tradã. Et apprehẽdens dexterã filie sue: dextere tobie tradidit dicens. De? abraã. et de? isaac. et de? iacob vobiscũ sit et ipe puũgat vos impleatq; bñdictõz suã i vob. Et accepta cartha fecerit p̄scriptõz puũgij. Et post hec epulati sũt bñdicẽtes deũ. Locauitq; raguel ad se annã vxorẽ suã. et p̄cepit ei vt p̄pararet alterũ cubiculu. Et introduxit illic sara filiã suã et lachrymata ẽ. Dixitq; ei. Forti aio esto filia mea. dñs celi det tibi gaudiũ p̄ tedio qd p̄pressa es. VIII

Quisq; vero cenauetũt introduxerũt iuuenẽ ad eã. Recordat? itaq; tobias sermonũ angeli. p̄tulit de cassidili suo p̄te iecoris posuitq; eã sup carbones viuos. Tũc raphael angelus apprehendit demoniũ et religauit illud in deserto superioris egypti. Tunc hortatus est virgines tobias: dixitq; ei.

Sara exurge et deprecemur deũ hodie et cras et secundũ cras: qz his tribus noctibus deo iungimur: tertia aut transacta nocte. in nro erim? cõiugio. Filij quippe sanctorum sum? et nõ possum? ita puungi sicut gentes q̄ ignorãt deũ. Surgẽtes aut pariter instãter orabãt ambo simul vt sanitas daret eis. Dixitq; tobias. Domine de? patrũ nostrorũ: bñdicant te celi terre mareq; et fontes et flumina et oēs creature tue q̄ in eis sũt. Tu fecisti adam de limo terre: et disticq; ei adiutoriu euã. Et nũc dñe tu scis qz nõ luxurie causa accipio sorore meã puũgẽ: s; sola posteritatis dilectione in qua benedicañ nomẽ tuũ in secula seculorũ. Dixit itaq; sara. Miserere nobis dñe. miserere nobis. et cõsenescamus ambo pariter sani. Et factum est circa pullos cantũ accersiri iussit raguel seruos suos et abierũt cũ eo pariter: vt foderet sepulcrũ. Dicebant enĩ ne simili mō euenerit ei. quo et ceteris alijs septẽ viris q̄ sunt ingressi ad eã. Cũq; parasset fossam: reuersus raguel ad vxorẽ suã dixit ei. Vitte vnã ex ancillis tuis et videat si mortuus est: vt sepeliã eũ añq; illucescat. At illa misit vnã ex ancillis suis. Que ingressa cubiculu repperit eos saluos et incolumes: secus pariter dormientes. Et reuersa nunciauit bonum nunciũ. Et benedixerũt dominũ raguel videlicet et anna vxor eius. Et dixerũt. Benedicimus te domine deus israel. quia nõ cõrigit nobis quemadmodum putabamus. Fecisti enim nobiscum misericordiã tuã et exclusisti a nobis inimicum persequẽtẽ nos. Misertus es autem duobus vnicis. Fac eos dñe plenius benedicere te. et sacrificiũ laudis tue et sue sanitatis offerre: vt cognoscat vniuersitas gentiũ. quia tu es deus sol? in vniuersa terra. Statimq; p̄cepit seruis suis raguel vt repleret terra fossam quã fecerant: priusq; elucesceret. Quoniã aut sue dixit vt instrueret cõuiuiũ. et p̄pararet oĩa q̄ in cibis erãt iter agentib; necessaria. Duas q; pingues vaccas et quattuor arietes occidi fecit.

et parari epulas oibz vicinis suis. cunctis
qz amicis. Et adiurauit raguel tobiam: vt
duas hebdomadas moraret apud eum.
De oibz aut q possidebat raguel dimidi
am pte dedit tobie. et fecit hac scripturam
vt ps dimidia q superat. post obitu eoz
tobie dno deueniret.

IX

Tunc vocauit angelus tobiam ad
se: que quide hoiez existimabat
dixitqz ei. Azaria frater peto vt
auscultes vba mea. Si meipm tradam
tibi seruam: non ero pdign' puidene tue. Tu
obsecro te vt assumes tibi aialia siue ser
uitia. et vadas ad gabelu in rages ciuita
te medoz. reddasqz ei cyrographu suu
et recipias ab eo pecunia 7 roges eu ve
nire ad nuptias meas. Scis ei ipe qm
numerat pater meus dies. 7 si tardaue
ro vna die plus tristat aia eius. Et cer
te vides quo adiurauit me raguel. cuius
ad iramentu spernere non possum. Tunc
raphael assumens qtuor ex seruis rague
lis 7 duos camelos. i rages ciuitate me
doz perxit. 7 inueniens gabelu dedit ei cy
rographu suu 7 recepit oez pecunia. In
dicauitqz ei de tobiam filio tobie oia q ge
sta sut. fecitqz eu secum venire ad nuptias.
Cumqz ingressus esset domu raguel inue
nit tobiam discubentem 7 exiliis osculati sut
seinuice. Et fleuit gabel' bndixitqz de u
7 dixit. Bndicat te de' isrl: qz fil' es opti
mi viri 7 iusti et timetis deu. 7 elemosy
nas facies. Et dicat bndictio sup vxore
tua. et sup paretes vros 7 videatis fili
os vros. 7 filios filioz vroz vsqz in ter
cia et qrtā generatoz. et sit semē vrm bndi
dictu a deo isrl q regnat i secula seculoz.
Cumqz oes dixissent amen: accesserunt ad
coniuuiu. Sed cum timore dñi nuptiaru
coniuuium exercebant.

X

Um vero moras faceret tobias
causa nuptiaru. sollicit' erat pa
ter ei' tobias dicēs. Putas qre
morat' filius meus. aut qre detentus est
ibi. Putas ne gabelus mortuus est 7 ne
mo reddit illi pecunia. Cepit aut cotri
stari nimis: ipe 7 anna vxor ei' cum eo 7 ce
perunt ambo simul flere: eo q die statuto

minime reuenteretur filius eoz ad eos.
Flebat igit mē ei' irremediabilibus la
chrymis atq dicebat. Deu me fili mirot
qd te misim' pegrinari. lumē ocloz nro
ru baculu senectus nre: solatiu vite no
stre spe posteritat' nre. Dia fil' in te vno
hntes: te non debuim' dimittere a nobis
Cui dicebat tobias. Tace 7 noli turbari
san' est fili' nre: satis fidelis e vir ille cum
q misim' eu. Illa aut nullo mo cofola
ri poterat: sed quidie exiliis circumspicie
bat. et circumibat vias oes p qs spes re
meandi videbat vt pcul videret eu si fie
ri posset: venientē. At vo raguel. dicebat
ad generu suu. Mane hic 7 ego mittam
nunciu salutis de te ad tobiam patre tuu.
Cui tobias ait. Ego noni qz pater me
us et mater mea modo dies coputat et
cruciat spiritus eoz in ipis. Cumqz verbis
multis rogaret raguel tobiam. 7 ille eum
nulla rone vellet audire: tradidit ei sarā
et dimidia partem omnis substantie sue
in pueris. in puellis. in pecudibus. in ca
melis. et in vaccis. et pecunia multa et
saluum atqz gaudente dimisit eum a se
dicēs. Angelus dñi sanctus sit in itine
re vestro. perducatur vos incolumes 7 in
ueniatis oia recte circa paretes vestros.
et videant oculi mei filios vestros prius
qz moriar. Et apprehendentes parentes
filiam suā. osculati sunt ea et dimiserunt
ire. monentes ea honozare soceros. dili
gere maritu: regere familia. gubernare
domum. et seipsam irreprehen sibilez ex
hibere.

XI

Cumqz reuenterent: puenerunt ad
charrā q est in medio itinere co
tra minuen vndecimo die. Di
xitqz angelus. Tobia frater: scis que ad
modu reliquisti prez tuu. Si placet ita
qz tibi pcedam. et lentu gradu insequa
tur iter nostru familie fil' cum coniuge tua
et cum aialibz. Cumqz hoc placuisset vt irēt
dixit raphael ad tobiam. Tolle tecu ex sel
le piscis: erit enī necessariu. Tulit itaqz
tobias ex felle illo 7 abierunt. Anna autē
sedebat secus via quotidie in supercilio
montis. vnde respicere poterat de lonz

ginq̄. Et dum ex eodē loco specularē
tur aduentū eius. vidit a lōge. 7 ilico co
gnouit venientē filiū suū: currēs q̄ nun
ciavit viro suo: dicens. Ecce venit fili⁹ tu⁹.
Dixitq̄ raphael ad tobiā. At vbi intro
ieris domū tuā statim adora dñm deuz
tuū. 7 grās agēs ei. accede ad patrē tuū
et osculare euz. Stratiq̄ lini sup oculos
ei⁹ ex felle isto piscis. q̄d portas tecū. Sci
as enī qm̄ mox aperient oculi ei⁹. 7 vide
bit pater tuus lumē celi. 7 ī aspectu tuo
gaudebit. Tūc p̄cucurrit canis q̄ simul
fuerat in via. et q̄si nunci⁹ adueniēs blā
dimēto sue caude gaudebat. Et exurgēs
cecus pater. cepit offendēs pedibz curre
re. 7 data manu puero occurrit in jobuiā
filio suo. Et suscipiēs osculat⁹ est eū cū
vxoze sua: et ceperūt flere p̄ gaudio. Cū
q̄ adorassent dñm 7 gratias egissent p̄ se
derūt. Tūc sumēs tobiā de felle piscis
liniuit oculos patri suo. Et sustinuit q̄si
dimidiā fere horā. et cepit albugo ex ocu
lis eius quasi mēbrana oui egredi. Qd̄
apprehendēs tobiā traxit ab oculis ei⁹
statimq̄ visum recepit. Et glōzificabāt
dñm ip̄e videlicet 7 vxoz eius et oēs qui
sciebant eū. dicebatq̄ tobiā. Benedico
te dñe deus israel q̄ tu castigasti me 7 tu
saluasti me. Et ecce ego video tobiā fi
lium meū. Ingressa est etiā post septe
dies sara vxoz filij ei⁹ 7 oīs familia 7 pe
cora sana 7 cameli 7 pecunia multa vxoz
ris: s; 7 illa pecunia quā recepat a gabelo.
Et narrauit pentibz suis oīa bñficia dei
q̄ fecisset circa eū p̄ hōiem q̄ eū duxerat.
Uenētq̄ achior 7 nabath s; sobani to
bie. gaudētes ad tobiā: 7 dgratulātes ei
de oibz bonis q̄ circa illū onderat de⁹. Et
p̄ septe dies epulātes oēs cū gaudio ma
gno gauisi sunt.

XII

Unc vocauit ad se tobiā filiu
t suū: dixitq̄ ei. Quid possumus
dare viro isto sancto q̄ venit tecū
Rñdens tobiā: dixit patri suo. Pater
quā mercedē dabimus ei: aut qd̄ dignū
poterit esse bñficijs eius. Ne duxit 7 re
duxit sanū: pecuniā a gabelo ip̄se recepit
vxorē ip̄e me h̄re fecit 7 demoniū ab ea

ip̄e cōpescuit. gaudiū pentibz ei⁹ fecit: me
ip̄m a deuozatōe piscis eripuit. te q̄q̄ vi
dere fecit lumē celi. et bonis oibz p̄ eum
repleti sum⁹. Quid illi adhuc poterim⁹
dignū dare. Sed peto te pater mi vt ro
ges eū si forte dignabit medietatē de oī
bus q̄ allata sunt sibi assumere. Et ro
cantes eū pater. s. et filius. tulerūt eū in
partē. 7 rogare ceperūt vt dignaret dimi
diā ptē oim q̄ attulerāt: acceptā habere.
Tūc dixit eis occulte. Bñdicite dñm celi
et corā oibz viuētibz p̄stementi ei: q̄ fe
cit vobiscū mīā suā. Etenī sacm̄ regis
abscondere bonū est: opa autē dei reuela
re 7 p̄stiteribz nozificū est. Bona est orō
cū ieiunio 7 elemosyna. magis q̄ thesau
ros auri recōdere. qm̄ elemosyna a mor
te liberat: et ip̄a est q̄ purgat pctā 7 facit
inuenire vitam eternā. Qui autē faciūt
pctm̄ 7 iniq̄tatē: hostes sūt aīe sue. Na
nistesto q̄ vob veritatē. et nō abscondā a
vobis occultū sermonē. Quī orabas cū
lachrymis 7 sepeliebas mortuos. 7 vere
linq̄bas p̄randiū tuū 7 mortuos abscon
debas p̄ diē ī domo tua 7 nocte sepelies
bas eos ego obtuli orōz tuā dñō. Et qz
accept⁹ eras deo necesse fuit vt tēptatio
p̄baret te. Et nūc misit me dñs vt cura
rē te: 7 sarā vxorē filij tui a demonio libe
rarē. Ego enī sum raphael angel⁹: vnus
ex septe q̄ astamus ante dñm. Cūq̄ hec
audissent turbati sunt. et tremētes ceci
derūt sup terrā in faciē suā. Dixitq̄ eis
angel⁹. Pax vob. Nolite timere. Etenī
cū esset vobiscū p̄ voluntatē dei erā: ip̄m
bñdicite 7 cātate illi: vidabar quidē vo
biscū māducare 7 bibere: sed ego cito in
uisibilis 7 potu qui ab hōibz videri nō p̄t:
vtor. Temp⁹ ē ergo vt reuertar ad eū: q̄
me misit. vos autē benedicite dñm. 7 nar
rate omnia mirabilia eius. Et cū hec di
xisset ab aspectu eoz ablatu⁹ est. 7 ultra
eum videre nō potuerūt. Tūc p̄strati per
horas tres in faciē: benedixerūt dñm. Et
exurgentes. narrauerūt omnia mirabi
lia eius.

XIII

a Periens autē tobiā senior os
suū: benedixit dominuz et dixit.

Magnus es dñe in eternū. 7 in oīa secula regnū tuū. qm̄ tu flagellas et saluas. deducis ad inferos 7 reducis. 7 nō est q̄ effugiat manū tuā. Cōstemi dño filij isrl̄. et in p̄spectu gentiū laudate eū: qm̄ iō disp̄sit vos inter gentes q̄ ignorāt eū: vt vos enarretis mirabilia ei⁹. 7 faciatis scire eos qz nō est ali⁹ dē⁹ oīp̄tēs p̄ter eū. Ip̄e castigauit nos p̄p̄t iniquitates n̄as. et ip̄e saluabit nos p̄p̄t misericordiā suā. Aspiciat q̄ fecit nobiscū. 7 cū timore et tremore cōstemi illi. regēqz seculorū ex altate in opibz v̄ris. Ego aut̄ in terra captiuitatis mee cōstetv̄ illi: qm̄ on̄dit maiestātē suā in gentē peccatricē. Cōuertimini itaqz peccatores. 7 facite iusticiā corā dño: credētes qz faciat vobiscū misericordiā suā. Ego aut̄ 7 aīa mea in eo letabimur. B̄ndicite dño oēs electi ei⁹: agite dies leticie 7 cōstemi illi. Hierlm̄ ciuitas dei. castigauit te dñs in opibz manū tuarū. Cōstere dño in bonis tuis. 7 b̄ndic dñm seculorū. vt reedificet in te tabernaculū suū. 7 reuocet ad te oēs captiuos 7 gaudeas in oīa secula seculorū. Luce splēdida gaudebis. 7 oēs fines t̄re adorabūt te. Natōes ex longinq̄ ad te venient 7 mūera deferētes adorabūt ī te dominiū. 7 terrā tuā ī sanctificatōz habebūt. Nomē ei⁹ magnū inuocabūt ī te. Male dicti erūt q̄ p̄tēpserint ter 7 p̄dēnati erūt oēs q̄ blasphemauerūt te. b̄ndictiqz erūt q̄ edificauerūt te. Tu aut̄ letaberis ī filiis tuis: qm̄ oēs b̄ndicent 7 cōgregabūt ad dñm. Beati oēs q̄ diligūt te. 7 q̄ gaudēt sup pace tua. Aīa mea b̄ndic dñm. qm̄ liberauit hierlm̄ ciuitatē suā a cunctis tribulatōibz ei⁹ dñs dē⁹ n̄r. Beat⁹ ero si fuerint reliq̄e semis mei ad videndā claritatē hierlm̄. t̄rte hierlm̄ ex saphyroz sima ragdo edificabūt. et ex lapide p̄cioso oīs circūit⁹ muroz ei⁹. Ex lapide candido 7 mūdo oēs platee ei⁹ sternent. et p̄ vicof ei⁹ alleluia cātābif. B̄ndit⁹ dñs q̄ exaltauit eā: vt sit regnū ei⁹ in secula seculorū sup eam. Amen. XIII
e. Cōsummati sūt s̄mōes tobie. Et postqz illūiat⁹ ē tobias viri

annis q̄dragintaduobz. 7 vidit filios nepotū suoz. Cōpletis itaqz annis centū duobz. sepulc⁹ est honorifice in ininiue. Quinquaginta nāqz 7 sex annoz lumē oculoz amisit: sexagenari⁹ dō recepit. Reliquū d̄vite sue ī gaudio fuit. 7 cū bono p̄fectu timoris dei prexit ī pace. In hora aut̄ mortis sue vocauit ad se tobiā filiū suū 7 septē iuvenes filios suos nepotes: dixitqz eis. D̄rope erit interit⁹ ininiue. Nō enī excidit verbū dñi. et fr̄es n̄i q̄ disp̄si sunt a terra isrl̄: reuertēt ad eā. Dis aut̄ deserta terra ei⁹ replebit. et domus dei q̄ in ea incēsa est itez reedificabit: ibiqz reuertēt oēs timētes dñm. Et relinquet gētes idola sua. 7 veniēt ī hierusalē. 7 inhabitabūt in ea. 7 gaudebūt in ea oēs reges terre adorātes dñm israel. Audite q̄ filij mei p̄sem v̄m. Seruite dño in veritate. 7 inq̄rite vt faciatis que placita sunt illi. Et filijs vestris mādāte vt faciāt iusticias 7 elemosynas vt sint memores dei. et benedicat eū in oī tpe ī veritate 7 in tota virtute sua. Nūc ergo filij audite me. 7 nolite manere hic. Sz quacūqz die sepelieritis matrē vestrā circa me ī vno sepulcro. ex eo dirigite gressus v̄ros vt exeat hinc. Video enī qz iniquitas eius finē dabit ei. Factus est aut̄ post obitū m̄ris sue tobias abscessit ex ininiue cū vxore sua et filiis et filiozū filijs. et reuersus ē ad soceros suos. Inuenitqz eos incolumes. in senectute bona. et curā eoz gessit. Et ip̄e clausit oculos eoz. et omnē hereditatē domus raguelis ip̄e p̄cepit: viditqz quintā generationem filios filioz suoz. Et cōpletis annis nonaginta et nouē in timore domini cum gaudio sepelierūt eum. Dis autem cognatio eius. et oīs generatio eius in bona vita 7 in sancta cōuersatione permansit. ita vt accepti essent tam deo q̄ hominibus. et cunctis habitantibus terram.

Explicit liber Tobie.